

KANT I EL GRAN SENYOR – UN APUNT SOBRE EL RESPECTE

A la primera part de la CRÍTICA DE LA RAÓ PRÀCTICA, Kant va escriure que respectem l'altre només quan ens sembla exemplar en el nivell moral. Experimento respecte quan descobreixo en l'altre una voluntat perfectament conforme a la llei moral. Per això, seguint el filòsof francès Fontenelle, Kant diu que: «davant un gran senyor jo m'inclino, però el meu esperit no s'inclina pas» i, al revés, davant un home de condició inferior, el meu esperit s'inclina «ho vulgui o no». El gran senyor és potent, és ric, té tots els mitjans per obligar-me a obeir. Però tot i que exteriorment estic obligat a sotmetre'm, interiorment puc perfectament trobar ridícules la seva arrogància i les seves maneres. En canvi, davant l'home de condició modesta sento un respecte que no m'imposa ell sinó la llei moral. El respecte no neix dels signes exteriors de poder. Puc trobar-lo en qualsevol persona que obra per deure, no per interès o per plaer.

El respecte és, doncs, incommensurable amb qualsevol altre sentiment. A través de respecte descobreixo que el meu orgull no pot res contra la grandesa de l'altre. El concepte és central en la seva obra i de fet el mot *Achtung* apareix al voltant de 300 vegades en la seva obra.

El respecte és pot expressar negativament (no interferir innecessàriament en la llibertat d'una altra persona) o positivament (respectant els drets positius de les altres persones, posant els mitjans per tal que els puguin realitzar...).

En Kant la noció de respecte és aparentment doble: cal respectar la llei i cal alhora respectar la persona. Però bàsicament ambdues formes de respecte s'identifiquen: la dignitat moral de la humanitat i la llei coincideixen. El deure és el respecte a la llei i no hi ha llei sense respecte a la dignitat humana. Convertir una persona en una cosa, en un objecte, és faltar-li al respecte, i això és el que faria el gran senyor. Només ens podem humiliar davant la llei ni davant la persona quan realitza la llei moral, independentment que qui actua 'per deure' sigui un gran senyor o un home del carrer —«el respecte a la persona prové del respecte a la llei de la qual aquesta persona és exemple», diu a la CRÍTICA DE LA RAÓ PRÀCTICA, (Fonaments, IV) — Humanitat i llei són exigències de la racionalitat i en conseqüència dignes de respecte. En conseqüència no es pot expulsar ningú de la humanitat de la mateixa manera que el respecte s'ha d'exigir a tothom; el respecte no es pot retirar a ningú (ni tan sols a l'home viciós) sinó només a la seva conducta.